

STŘET ZÁJMŮ

ZÁKONNÁ ÚPRAVA Z POHLEDU ORGÁNŮ ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVY

*JUDr. PhDr. Petr Kolář, Ph.D.
Praha, 2017*

Na cestě k platné zákonné úpravě střetu zájmů

...

-
- **Zákon ČNR č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu a o neslučitelnosti některých funkcí (zákon o střetu zájmů)**
 - účinnost od 7. 6. 1992 do 1. 1. 2007
 - omezená osobní působnost (poslanci, senátoři, členové vlády)
 - „politická kontrola“; omezené sankce

 - **Zákon č. 96/2005 Sb. - novela zákona o střetu zájmů**
 - rozšíření osobní působnosti i na představitele obcí a krajů
 - zrušen nálezem Ústavního soudu č. 283/2005 Sb.

 - **Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů**
 - revizní novela č. 216/2008 Sb. (komplexní pozměňovací návrh)
 - „školská novela č. 350/2009 Sb. (ředitelé škol)
 - **novela „lex Babiš“ č. 14/2017 Sb.**

Průběh projednávání návrhu novely zákona o střetu zájmů č. 14/2017 Sb. („lex Babiš“)

- 31. 7. 2015 - vláda **předložila** návrh do PS
 - elektronizace evidence; majetková přiznání při nástupu do funkce
- 16.12. 2015 – návrh prošel prvním čtením
- do července 2016 – projednávání ve výborech (ÚPV)
- 14.9.2016 – PS schvaluje ve třetím čtení
- 19.10.2016 – Senát přijímá pozměňovací návrhy
- 29.11.2016 – PS schválila senátní verzi
- 19.12.2016 – Prezident vrátil zákon do PS
- 11.1.2017 – PS přehlasovala prezidentské veto
- **Zákon č. 14/2017 Sb.** - zákon **nabývá účinnosti dnem 1. září 2017**,
 - s výjimkou čl. I bodu 17 (účast v médiích + zákaz dotací + zákaz účasti ve veřejných zakázkách),
 - čl. II bodu 6 a čl. IV, které nabývají účinnosti patnáctým dnem po jeho vyhlášení.

„Politici“ - § 2 odst. 1

Osobní působnost zákona

„Nepolitici“ - § 2 odst. 2, 3

Ústavní
činitelé

Poslanci a
senátoři

Členové
vlády a
náměstci

Bankovní
rada, RRTV,
ERU, NKU ...

Volené
orgány
obcí a
krajů

Uvolnění
krajští
zastupitelé

Uvolnění
zastupitelé obcí
a městských
částí

Všichni
starostové a
místostarostové

Všichni radní
(krajští i
obecní)

Zaměstnanci

Vedoucí úředníci
obecních a
krajských úřadů

Statutárové PO
zřízených
zákonem a
příspěvkových
organizací

Vedoucí
zaměstnanci
(2. – 4. stupeň
řízení)

Představení ve
státní službě
(2. – 4. stupeň
řízení)

Ostatní

Soudci a
státní zástupci

Voják z
povolání (od
plukovníka
výše)

Vedoucí
příslušník
bezpečnostních
sborů

Osobní působnost zákona veřejní funkcionáři na úrovni obcí

■ Volení členové orgánů obcí

- § 2 odst. 1 písm. p) **uvolněný člen zastupitelstva**
 - (upřesnění „dlouhodobého uvolnění“)
- § 2 odst. 1 písm. q) **neuvolnění starostové, místostarostové a radní**

■ Vedoucí úředníci městských a obecních úřadů

- podílející se na výkonu správních činností - funkční vymezení (§ 2 odst. 3)
 - příkazci finančních operací nad 250.000,- Kč (*„je oprávněn nakládat“*)
 - účast na zadávání veřejných zakázek (*„bezprostředně se podílí na rozhodování“*)
 - rozhodují ve správním řízení (*mimo blokové řízení*)
 - podílí se na vedení trestního stíhání

■ Příspěvkové organizace zřizované obcí

- ředitelé + vedoucí zaměstnanci 2, 3, 4 stupně řízení
 - **Vyjmuty školy a školská zařízení**

Omezení výkonu podnikatelské činnosti (§ 4)

- **TÝKÁ se ministrů, náměstků** a některých dalších představitelů celostátních úřadů a orgánů
- **NETÝKÁ se poslanců, senátorů, starostů, zastupitelů**, atd.
 - bez ohledu na to, zda jsou uvolněni
 - i ti však musejí podávat oznámení o činnostech - § 9 *společnictví v podnikajících právnických osobách*
- **Přehled omezení pro ministry (apod.):**
 - zákaz podnikání a jiné výdělečné činnosti
 - zákaz výkonu funkce statutárního orgánu podnikající právnické osoby
 - zákaz dalšího pracovněprávního nebo služebního vztahu
 - **generální licence** (správa vlastního majetku, činnost vědecká, pedagogická, publicistická, literární, umělecká, sportovní)
 - ukončení bez zbytečného odkladu - lhůta 30 dnů

Omezení ve vztahu k médiím (§ 4a)

- **týká se VŠECH veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst.1 – včetně členů vlády, poslanců, senátorů, starostů, radních ...**
- VF nesmí být provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku **ani společníkem, členem** nebo ovládající osobou **právníké osoby**, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo **vydavatelem periodického tisku**
- **povinnost ukončit** provozování rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydávání periodického tisku nebo **ukončit svou účast nebo členství** v právnické osobě (...) bez zbytečného odkladu (...) nejpozději však do 60 dnů ode dne zahájení výkonu veřejné funkce

Omezení účasti na veřejných zakázkách (§ 4b)

- ***týká se pouze ministrů a dalších členů vlády***
 - obchodní společnost, ve které má člen vlády nebo jím ovládaná osoba vlastní podíl představující alespoň 25 % se **nesmí účastnit veřejných zakázek** jako **účastník** nebo **poddodavatel** prostřednictvím kterého dodavatel prokazuje kvalifikaci; **zadavatel je povinen takovou obchodní společnost vyloučit ze zadávacího řízení; nesmí být ani zadána veřejná zakázka malého rozsahu**
 - je zakázáno poskytnout dotaci nebo investiční pobídku obchodní společnosti, ve které má člen vlády nebo jím ovládaná osoba podíl představující alespoň 25 % účasti společníka v obchodní společnosti

Odměna za členství v podnikajících subjektech (§ 5)

■ Dosavadní úprava:

- *Veřejnému funkcionáři (uvolněnému) který zastupuje kraj nebo obec v řídicích, dozorčích nebo kontrolních orgánech podnikající právnické osoby, pokud v ní kraj nebo obec má podíl nebo hlasovací práva, **nenáleží za tuto činnost odměna.***

■ Nová úprava:

- *Veřejnému funkcionáři (uvolněnému), který **je obcí určen**, aby vykonával funkci člena řídicího, dozorčího nebo kontrolního orgánu podnikající právnické osoby, pokud v ní obec nebo jí ovládaná právnická osoba má podíl nebo hlasovací práva, **nenáleží za tuto činnost odměna, podíl na zisku nebo jiné plnění.***
- ***Výjimka:** plnění, které veřejný funkcionář obdrží v podobě **úhrady pojistného na pojištění odpovědnosti za výkon funkce** nebo které obdrží **v souvislosti se svou účastí na jednání těchto orgánů** v souladu s běžnými zvyklostmi do výše 10 000 Kč ročně.*
- ***§ 84 odst. 2 zákona obcích: „zastupitelstvo je vyhrazeno:***
 - *f) delegovat zástupce obce na valnou hromadu obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast,*
 - *g) navrhopvat zástupce obce do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má obec majetkovou účast, a navrhopvat jejich odvolání*

Inkompatibilita po skončení výkonu veřejné funkce (§ 6)

- *omezení některých „výdělečných“ činností po skončení výkonu funkce*
 - zákaz společenství,
 - účasti v orgánech
 - zákaz zaměstnaneckého vztahu
- *po dobu 1 roku od skončení výkonu veřejné funkce*
 - pouze podnikající právnická osoba (nebo zaměstnavatel) nebo jí ovládané právnické osoby
 - **úspěšná nadlimitní veřejná zakázka v uplynulých třech letech**
- na úrovni obcí se týká:
 - uvolněných zastupitelů,
 - vedoucích úředníků
 - ředitelů a vedoucích zaměstnanců příspěvkových organizací
- obdoba konkurenční doložky
- není rozhodující způsob zániku funkce
- *pouze v případech, kdy veřejný funkcionář nebo orgán, jehož byl členem, rozhodoval o úspěšné nadlimitní veřejné zakázce*

Druhy povinných oznámení dle zákona o střetu zájmů

- **oznámení o osobním zájmu**
 - podává se v průběhu jednání kolektivního orgánu
- **vstupní oznámení**
 - skutečnosti rozhodné ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce
 - zapisuje se do CRO do 30 dnů od zápisu (45dnů od vzniku funkce)
- **průběžné oznámení**
 - skutečnosti rozhodné k období (kalendářnímu roku) v průběhu výkonu funkce
 - zapisuje se do CRO do 30.6. následujícího roku
- **výstupní oznámení**
 - skutečnosti rozhodné k okamžiku zániku funkce
 - zapisuje se do CRO do 30 dnů od zápisu (45dnů od zániku funkce)
- **mimořádné oznámení**
 - týká se všech veřejných funkcionářů **k datu 1. září 2017**

Oznámení o osobním zájmu (§ 8)

- vztahuje se pouze na členy kolektivních orgánů
 - nikoliv na poradní orgány obcí a krajů
- povinnost oznámit svůj poměr k projednávané věci, pakliže
 - vystoupí v rozpravě (tajemníci a ředitelé úřadů)
 - předloží návrh nebo **je oprávněn hlasovat**
 - vzhledem k výsledku projednávané věci by mohla vzniknout osobní výhoda nebo újma nebo jiný osobní zájem
- neplatí, jde-li jinak o prospěch nebo zájem obecně zřejmý **ve vztahu k neomezenému okruhu adresátů.**
- oznámení pouze ústně - vždy do zápisu
- nově sankce za porušení povinnosti: § 23 odst. 1 - pokuta až 50 tis. Kč
- *vazba na ust. § 83 odst. 2 zákona o obcích : „Člen zastupitelstva obce, u něhož skutečnosti nasvědčují, že by jeho podíl na projednávání a rozhodování určité záležitosti v orgánech obce mohl znamenat výhodu nebo škodu pro něj samotného nebo osobu blízkou, pro fyzickou nebo právnickou osobu, kterou zastupuje na základě zákona nebo plné moci (střet zájmů), je povinen sdělit tuto skutečnost před zahájením jednání orgánu obce, který má danou záležitost projednávat.“*

Oznámení o činnostech (§ 9)

- Týká se všech veřejných funkcionářů, jimž není zákonem činnost zakázána (ust. § 4)
- Oznamuje se:
 - **podnikání nebo OSVČ** (předmět, způsob, místo)
 - **společnosti nebo členství v podnikajících** právnických osobách (firma, sídlo)
 - **členství ve statutárních, řídicích, dozorčích a kontrolních orgánech podnikajících** právnických osob
 - **pracovněprávní nebo obdobný vztah nebo služební poměr**
 - je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku, anebo společníkem, členem nebo ovládající osobou právnické osoby, která je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku.
- uvádí se **pouze údaje o skutečnostech majících vztah k době výkonu veřejné funkce**
 - nikoliv ukončené činnosti před započítáním výkonu veřejné funkce
- „*vztah obdobný pracovněprávnímu*“
 - *služební vztahy podle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě,*
 - *služební vztahy příslušníků bezpečnostních sborů podle zákona č. 361/2003 Sb.,*
 - *služební vztahy vojáků z povolání podle zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání,*
 - *pracovní vztahy soudců a členů družstev, je-li podmínkou podle stanov družstva rovněž pracovní vztah*
 - *je otázkou, zda též práce konané mimo pracovní poměr dle § 74 an. zákoníku práce*

Oznámení o majetku (§ 10)

- Týká se **VŠECH** veřejných funkcionářů
- **vstupní oznámení** – majetek, který vlastní ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce
- **mimořádné oznámení** – majetek, který vlastní k 1. září 2017
- **průběžné a výstupní oznámení** - majetek, který nabyl v průběhu výkonu funkce
- **co vše se oznamuje ?**
 - vlastnictví výlučné
 - spoluvlastnictví podílové
 - spoluvlastnictví bezpodílové (SJM)
 - *nezahrnuje se pouze majetek ve výlučném vlastnictví druhého z manželů*
 - *nezahrnuje se majetek ve výlučném vlastnictví jiných členů domácnosti (např. dětí nebo rodičů)*

Oznámení o majetku (§ 10)

▪ **Věci nemovité**

- hmotné i nehmotné
- v jakékoliv velikosti a hodnotě !!!
- zejména pozemky, samostatné stavby, bytové jednotky atd...

▪ **Věci movité určené podle druhu**

- vstupní a mimořádné oznámení: „jejichž cena, která je v daném místě a čase obvyklá, přesahuje v jednotlivém případě částku 500 000 Kč“
- průběžné oznámení: „hodnota ve svém souhrnu, do něhož se nezapočítávají věci, jejichž cena je nižší než 50 000 Kč, přesáhla částku 500 000 Kč“
- automobily, starožitnosti, peníze, pohledávky, podíly v družstvu atd.

▪ **Cenné papíry** včetně práv k nim

- akcie, zátiční listy, směnky, dluhopisy atd.

▪ **Podíl v obchodní korporaci**

Oznámení o majetku (§10)

vstupní oznámení

nemovitost	cenný papír	obchodní podíl	movitá věc určená podle druhu (nad 500 tis. Kč jednotlivě)	
<i>způsob nabytí</i>			<i>způsob nabytí</i>	<i>cena obvyklá</i>

průběžné oznámení

nemovitost	cenný papír	obchodní podíl	movitá věc určená podle druhu (nad 500 tis. Kč úhrnem ; započítávají se jen věci nad 50.000,- Kč)	
<i>způsob nabytí</i>			<i>cena nabytí</i>	<i>způsob nabytí</i>

Oznámení o příjmech a závazcích (§ 11)

- **Příjmy** - jakékoliv peněžité příjmy nebo jiné majetkové výhody, zejména:

- dary, odměny, příjmy z podnikatelské nebo pracovní činnosti, plnění z pojistných událostí, atd.
- pokud **souhrnná výše** přesáhne v kalendářním roce 100 000 Kč
 - do souhrnu se nezapočte:
 - **plat** nebo odměna za výkon veřejné funkce (za níž se přiznává oznámení)
 - **příjem manžela** nebo partnera
 - **dary**, jejichž cena je nižší než 10 000 Kč,

- **Závazky**

- **Vstupní oznámení** - nesplacené závazky, které má ke dni předcházejícímu dni zahájení výkonu funkce - pouze **nesplacené závazky převyšující v jednotlivém případě částku 100 000 Kč**
- **Mimořádné oznámení** - nesplacené závazky, které má k **1. září 2017** - pouze **nesplacené závazky převyšující v jednotlivém případě částku 100 000 Kč**
- **Průběžné oznámení** - nesplacené závazky vzniklé v průběhu výkonu funkce, pokud **souhrnná výše závazků** přesáhla k 31. prosinci kalendářního roku, za nějž se oznámení podává, částku 100 000 Kč
- **Zejména:** půjčky, úvěry, **nájemné**, závazky ze smlouvy o nájmu s právem koupě nebo směnečné závazky

Způsob podávání oznámení

- **Obecní úřad** („podpůrný orgán“): neprodleně, **nejpozději však do 15 dnů ode dne zahájení nebo skončení výkonu funkce** (jméno, datum a místo jeho narození, funkce, datum zahájení a skončení); **aktuálně nejpozději do 30. září 2017**
- **Veřejný funkcionář:**
- **při zahájení výkonu funkce:** do 30 dnů ode dne zápisu do CRO
- **v průběhu výkonu funkce:** k 30. červnu následujícího roku
 - rozhodující je doba výkonu veřejné funkce (IV. ÚS 215/94 - zákaz retroaktivity)
 - nutno podávat i negativní oznámení
- **při ukončení výkonu funkce** - lhůta 30 dnů ode dne zápisu do CRO
 - není rozhodující způsob ukončení; platí zřejmě i při opětovném výkonu VF
- **nově výlučně elektronická forma** prostřednictvím registru oznámení
 - vede Ministerstvo spravedlnosti; výjimka pro soudce – podávají písemně u Nejvyššího soudu

Vedení registru oznámení

- **Centrální registr oznámení** = informační systém veřejné správy <https://cro.justice.cz>
- **Evidenční orgán = Ministerstvo spravedlnosti**
- Každý má právo **bezplatně nahlížet** prostřednictvím veřejné datové sítě v rozsahu stanoveném tímto zákonem do registru oznámení.
- Oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 1 **jsou dostupná bez předchozí žádosti (včetně starostů, místostarostů, členů rady atd.)**
 - *Lze nahlížet v rozsahu všech skutečností s výjimkou data a místa narození a identifikace nemovité věci*
- Do oznámení veřejných funkcionářů uvedených v § 2 odst. 2 je možné nahlížet na základě žádosti.
 - *Lze nahlížet v rozsahu oznámení o činnostech (§ 9), nemovitostech a podílech (§ 10 odst. 2 a, c), peněžité příjmy a jiné výhody (§ 11 odst. 2 písm. a) s výjimkou data a místa narození veřejného funkcionáře a identifikace nemovité věci.*
- Každý má právo sdělit evidenčnímu orgánu skutečnosti, které nasvědčují nepravdivosti nebo neúplnosti údajů uvedených v oznámeních - evidenční orgán do 30 dnů ode dne obdržení sdělení oznámí tomu, kdo sdělení podal, jak bylo s jeho sdělením naloženo.
- Evidenční orgán **porovnává údaje uvedené v registru oznámení s údaji uvedenými v jiných informačních systémech** – návrh na přestupkové řízení **správnímu orgánu příslušnému k projednání správních deliktů**

Deliktní odpovědnost - přestupky

▪ Pokuta 1.000 až 50.000,- Kč

- neoznámení osobního zájmu
- uvede zjevně nepřesné, neúplné nebo nepravdivé údaje nebo neučiní oznámení v řádné lhůtě

▪ Pokuta 1.000 až 250.000,- Kč

- vykonává funkci nebo činnost, která je neslučitelná s výkonem funkce veřejného funkcionáře,
- je provozovatelem rozhlasového nebo televizního vysílání nebo vydavatelem periodického tisku
- pobírá odměnu v rozporu se zákonem

▪ Pokuta 1.000 až 500.000,- Kč

- poruší zákaz výkonu činnosti po stanovenou dobu od skončení výkonu funkce

▪ projednává v přenesené působnosti městský úřad ORP

- nelze projednat v blokovém nebo příkazním řízení
- nelze uložit napomenutí

Přechodná ustanovení (v r. 2017)

- obecní úřad v přenesené působnosti zapíše do registru informace o všech veřejných funkcionářích, do 30 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona = **nejpozději do 30. září 2017**
- **do registru obecní úřad zapíše:**
 - **jméno a příjmení** všech veřejných funkcionářů, kteří jsou veřejnými funkcionáři ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona a vykonávají funkci v oboru působnosti této právnické osoby nebo jejího orgánu nebo její organizační složky,
 - **datum a místo** jejich narození,
 - **právnickou osobu** nebo její orgán nebo organizační složku, ve kterých veřejný funkcionář působí, jejich funkci, kterou v této právnické osobě nebo jejím orgánu anebo organizační složce zastávají, a datum, od kterého funkci vykonávají,
- obecní úřad neprodleně poté, co do registru oznámení zapíše údaje **informují příslušného veřejného funkcionáře** o tom, že byly do registru oznámení zapsány údaje o něm a o **datu, dokdy je veřejný funkcionář povinen podat oznámení**
- obecní úřad vydá veřejnému funkcionáři **na jeho žádost uživatelské jméno a heslo pro přístup do CRO**

Přechodná ustanovení (v r. 2017)

- každý veřejný funkcionář je povinen **ve lhůtě od 1. října 2017 do 30. listopadu 2017** učinit do registru (elektronicky) oznámení podle:
 - § 9 – **oznámení o činnostech** ,
 - § 10 odst. 2 - **(oznámení o majetku)**
 - § 11 odst. 2 písm. b) - **(nesplacené závazky)**
- podle **stavu ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona (1. září 2017) a hodnoty majetku ke dni podání oznámení**
- ve lhůtě do 30. června 2018 podává VF pouze oznámení podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona (příjmy za dobu výkonu funkce)
- dosavadní oznámení je třeba archivovat min. 5 let (do r. 2022)
 - žádosti o nahlížení postoupit Ministerstvu spravedlnosti

*Iustitia est ars boni
et aequi ...*

Platí to i pro střet zájmů ...???

Děkuji za pozornost !!!

petr.kolar@vsci.cz